РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ЧЕТИРИДЕСЕТ И ТРЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОТНЕМАНЕ В ПОЛЗА НА ДЪРЖАВАТА НА НЕЗАКОННО ПРИДОБИТО ИМУЩЕСТВО

(Обн. ДВ. бр.38от 18 Май2012г.,изм. ДВ.бр.82от 26 Октомври 2012г., изм. идоп. ДВ.бр.102от 21 Декември 2012г., изм. идоп. ДВ.бр.103от 28 Декември 2012г., изм. идоп. ДВ.бр.15от 15 Февруари 2013г., изм. ДВ.бр.50от 7 Юни 2013г., изм. ДВ.бр.66 от 26 Юли 2013г.)

§ 1. В чл. 5, ал. 4 се изменя така:

„(4) Районите на териториалните звена на комисията и организацията на работа се определят с правилника по чл. 20. Териториалните звена се ръководят от директори и се подпомагат в дейността си от инспектори.“

§ 2. В чл. 8, ал. 2 след израза „право на“ се добавя „повече от“.

§ 3. В чл. 22, ал. 1, се правят следните изменения:

1. В точка 15 израза „чл. 235, ал. 1 – 5“ се заменя с „чл. 235, ал. 3 – 5“.

2. В точка 25 израза „чл. 354а, ал. 1 – 4“ се заменя с „чл. 354а, ал. 2 – 4“.

§ 4. В чл. 24, ал. 1 сумата „150 000 лв.“ се заменя с „50 000 лв.“

§ 5. В чл. 28 се правят следните изменения:

1. Досегашния текст става ал. 1.

2. Създават се нови ал. 2 и ал. 3 със следното съдържание:

„(2) При осъществяване на проверката по чл. 21, ал. 2, органите по чл. 13, ал. 1 имат право да:

1. осъществяват претърсване и изземване по реда на Наказателно-процесуалния кодекс;

2. да изискват обяснения от проверяваното лице и свързаните с тях лица;

3. да изискват сведения.“

§ 6. В чл. 29 се правят следните изменения:

1. Досегашния текст става ал. 1.

2. Създава се нова ал. 2, със следното съдържание:

„(2) Комисията и директорите на териториалните дирекции могат да отправят писмено искане до застрахователите за разкриване на застрахователната тайна за проверяваните лица.”

§ 7. Отменя се точка 1 на чл. 31.

§ 8. В чл. 32 се правят следните изменения:

1. Досегашния текст става ал. 1.

2. Създава се нова ал. 2, със следното съдържание:

„(2) Директорите на териториалните дирекции могат да отправят писмено искане до Националния статистически институт за предоставяне на информация за годишните финансови отчети на юридическите лица, представляваща статистическа тайна.”

§ 9. В чл. 57 се правят следните изменения:

1. В ал. 1:

а) Отменя се точка 6;

б) Създава се нова точка 8, със следното съдържание:

„8. Посочените обстоятелства по т.1-7 следва да бъдат подкрепени с документи.“

2. Създава се нова ал. 2, както следва:

„(2) Ако проверяваното лице не представи декларация или подаде непълна декларация, или откаже да подаде декларация, до доказване на противното се предполага, че имуществото, което не е декларирано, е незаконно придобито.“

3. Досегашните ал. 2, 3 и 4 стават съответно ал. 3, 4 и 5.“

§ 10. Отменя се чл. 59.

§ 11. Отменя се ал. 5 на чл. 60.

§ 12. В чл. 61, ал. 2, т. 1 се допълва с израза:

„комисията може да сезира изпълнителния директор на Националната агенция за приходите, като събраните в производството по този закон доказателства запазват процесуалната си стойност в данъчното производство.“

§ 13. В чл. 62 се правят следните изменения:

„Чл. 62 (1) По реда на този закон се отнема в полза на държавата незаконно придобито имущество, чиято стойност самостоятелно или съвкупно е не по – малко от 10 000 лв.

(2) До доказване на противното се предполага, че имуществото, за което не са установени законови доходи, е незаконно придобито.”

§ 14. Текстът на чл. 69, ал. 2 преди думите „както следва:“ се променя така:

„Имуществото се оценява към момента на неговото придобиване или отчуждаване“

§ 15. В чл. 73, ал. 2 след израза „имущество“ се добавя израза „и спира от датата на започването на проверката“.

§ 16. В чл. 74, ал. 1 се създава изречение второ със следното съдържание:

„По искане на комисията срокът за предявяване на иска може да бъде удължен до шест месеца от налагане на обезпечителните мерки.“

§ 17. Отменя се ал. 5 на чл. 77.

§ 18. В чл. 90 се създава нова ал. 5, със следното съдържание:

„(5) Най-малко 20 на сто от стойността на отнетото в полза на държавата имущество, ще се използва за социални цели.“

§ 19. В чл. 90а се правят следните изменения:

1. Ал.1 се изменя така:

„чл.90а. При отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество държавата отговаря спрямо пострадалите до размера на стойността на отнетото имущество за вредите, причинени с престъпление по чл.22, ал.1, когато наличното имущество на отговорните за вредите лица не е достатъчно за възстановяването им.“

2. Ал. 3 и 4 се отменят.“

§ 20. В § 1 от Допълнителните разпоредби, се правят следните изменения и допълнения:

1. В т. 4:

а) Изразът „Доходи са“ се заменя с израза „“Доходи, приходи и източници на финансиране“ са“;

б) След израза „и недвижима собственост“ се добавя израза „за придобиването на които е установен законен източник“;

в) След израза „от продажба на имущество“ се добавя израза „за придобиването на които е установен законен източник“;

г) След израза „от съдебни дела“ се добавя израза „отпуснати банкови кредити и заеми от физически лица“.

2. В т. 7 сумата „250 000“ се заменя с „120 000“.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 21. В Кодекса за застраховането, в чл. 94 се създава нова т. 2а, със следното съдържание:

„2а. пред Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество и директорите на териториалните дирекции по установения в закона ред.”

ВНОСИТЕЛИ:

МОТИВИ

КЪМ ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ОТНЕМАНЕ В ПОЛЗА НА ДЪРЖАВАТА НА НЕЗАКОННО ПРИДОБИТО ИМУЩЕСТВО

След повече от две години от влизането в сила на Закона за отнемане в полза на държавата на незаконно придобито имущество (ЗОПДНПИ) в практиката на Комисията за отнемане на незаконно придобито имущество (КОНПИ) се очертаха проблеми, които се предлага да бъдат преодолени с подготвения проект на Закон за изменение и допълнение на ЗОПДНПИ (ЗИД на ЗОПДНПИ). Той е в резултат на извършен сериозен анализ и преглед на натрупаната експертиза.

Също така, настоящите предложения са и в съответствие със стратегическите насоки за превенция и противодействие на корупцията за периода 2015 – 2020 г., които са подготвени от страна на българската държава.

Направените предложения са и в синхрон с приетата Директива 2014/42/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 3 април 2014 г. за обезпечаване и конфискация на средства и облаги от престъпна дейност в Европейския съюз. Целта е установяването на по-ясни и по-ефикасни правила за конфискуване на активи, които не са пряко свързани с конкретното престъпление; улесняване на конфискуването на активи, което ще затрудни престъпните дейности, защита на икономиката срещу проникването на престъпни елементи и корупцията и възстановяването на печалбите, придобити от престъпниците, на публичните органи, предоставящи услуги на гражданите.

С проекта на ЗИД на ЗОПДНПИ на първо място се предлага засилване ефективността и ефикасността в дейността на КОНПИ.

С изменението на чл. 5, ал. 4 ще се предостави възможност на КОНПИ да определя структурата и района на действие на териториалните звена, с оглед осигуряване на оптимизация на работата. Структурата с десет териториални дирекции е доказала ефективност и резултати при взаимодействието с институциите в районите на действие на съответните административни единици.

С въвеждането на възможността членовете на КОНПИ да имат право на не повече от два последователни мандата ще се гарантира приемственост в дейността на комисията.

Предложените промени в проекторазпоредбата на чл. 22, ал. 1 имат за цел да се образуват проверки по постъпили уведомления по посочените

престъпни състави само в квалифицираните случаи. Причината е че в случаите на постъпили уведомления по чл. 235, ал. 1 и чл. 354а, ал. 1 голяма част от образуваните проверки завършват с предложения за прекратяване поради липса на имущество на значителна стойност.

Към настоящия момент в КОНПИ няма постъпили уведомления на основание чл. 24 от ЗОПДНПИ. С приемането на проекторазпоредбата на чл. 24, ал. 2 за промяна на размера на облагата от 150 000 лв. на 50 000 лв. се цели да бъде разширен обхвата на лицата, за които КОНПИ ще бъде уведомена от административнонаказващ орган.

Предложените изменения в проекторазпоредбата на чл. 28 имат за цел при осъществяване на проверката по чл. 21, ал. 2 , органите по чл. 13, ал. 1 да имат право да осъществяват претърсване и изземване по реда на Наказателно- процесуалния кодекс, да изискват обяснения от проверяваното лице и свързаните с тях лица и да изискват сведения от всички трети лица във връзка с извършваната проверка. Тези разпоредби съществуваха и в ЗОПДИППД (отм.) и са доказали ефективността си във времето.

Органите на комисията срещат трудности при разкриване на застрахователната тайна. С приемането на проекторазпоредбата на чл. 29, ал. 2 ще се създаде легална възможност за получаване на тази информация. Предоставянето й от застрахователните институции ще доведе до пълен достъп до данни, което от своя страна ще даде възможност за всеобхватен икономически анализ на проверяваните и на свързаните с тях лица.

Предлага се отмяната на т. 1 на чл. 31. При получаване на уведомление по чл. 31 от ЗОПДНПИ комисията няма законово основание за започване на проверка, тъй като режима за уведомяване е регламентиран в разпоредбата на чл. 25 от ЗОПДНПИ, ведно с необходимите реквизити, които трябва да съдържа уведомлението, изпратено от прокуратурата по компетентност.

От досега установената практика от страна на КОНПИ по прилагане на ЗОПДНПИ, се установи, че уведомленията по чл. 31, ал. 1, т. 1 са за образувани досъдебни производства срещу неизвестен извършител и същите не представляват годно правно основание за започване на проверка от страна на комисията. Дори и в случаите, в които досъдебните производства са срещу известни извършители, уведомлението само по себе си не е основание за започване на проверка. Необходимо е лицето да бъде привлечено като обвиняем, като се прилагат разпоредбите на чл. 25 от ЗОПДНПИ. По този начин, ще се оптимизира работата на съответната териториална дирекция.

За изготвянето на пълен анализ на финансовото състояние на проверяваните и свързаните с тях юридически лица органите на комисията отправят запитвания до Националния статистически институт с цел получаване на информация за годишните финансови отчети на юридическите лица. В работата си органите на комисията срещат трудности при получаването на тази информация, тъй като същата представлява статистическа тайна. С приемането на проекторазпоредбата на чл. 32, ал. 2 ще се създаде възможност за получаване на горепосочената информация и ще доведе до пълнота на икономическия анализ.

При сега действащия текст на чл. 57, ал. 1, т. 6 се създават предпоставки за формиране на погрешни изводи от проверяващия орган. Тази разпоредба дава възможност за посочване на парични средства, без да може да се изясни техният произход и период (момент) на придобиване. Освен това, декларирането на салдо на налични парични средства към началната дата на проверявания период“ няма никаква стойност за целите на проверката, както и за осъществяване на правото на защита на проверяваните лица.

Предлага се, ако проверяваното лице не представи декларация или подаде непълна декларация, или откаже да подаде декларация, до доказване на противното се предполага, че имуществото, което не е декларирано, е незаконно придобито.

Обратната тежест на доказване беше залегнала в ЗОПДИППД (отм.) и имаше успешно приложение в практиката. По този начин се постига една допълнителна гаранция, проверяваното лице да участва в гражданския процес, за да докаже достоверността на своите твърдения.

Също така, на основата на изследване, проведено в страните – членки на Европейския съюз по отношение на прилагането на „института на конфискацията“, е установено, че успешно в Австрия, Франция, Италия, Холандия, Швейцария, Дания, Ирландия и Великобритания се прилага обратната тежест на доказване като един от ефективните способи за борба с организираната престъпност и корупцията.

Предложението за допълнение на чл. 61, ал. 2, т. 1 е обусловено от вече съществуващ механизъм, доказал своята ефективност, създаден с отменения закон – ЗОПДИППД. Възможността комисията да може да сезира Националната агенция за приходите (НАП), като събраните в производството по ЗОПДНПИ доказателства запазват процесуалната си стойност в данъчното производство, ще доведе до повишаване събираемостта на вземанията от страна на държавата. В хода на производството, образувано пред КОНПИ, се установява финансовото състояние на проверяваното лице, а в случаите, когато производството

бъде прекратено пред КОНПИ, поради несъответствието съобразно определения в закона праг, трябва да има законова възможност за сезиране на НАП за събиране на неплатени публичноправни задължения от проверяваните и свързаните с тях лица.

Вследствие на взаимодействие между органите на НАП и КОНПИ, е извършено погасяване на публичноправни задължения в големи размери (напр. за 2011 г. са погасени задължения в размер на 1 186 498 лв., съгласно Годишен доклад на Комисията за 2011 г.).

С въвеждането на граница за стойността на имуществото, което не подлежи на отнемане, ще отпадне вероятността производство по отнемане да реализира разходи по-високи от стойността на имуществото, което реално ще бъде отнето. Възможно е да се предвиди граница за стойността на имуществото, което не подлежи на отнемане – напр., имущество на стойност до 10 000 лв., за което не се установяват доходи за придобиването му.

В тази посока е законодателният модел на Р. Ирландия: „**Закон за приходите от престъпна дейност, 1996 г. (Proceeds of Crime Act, 1996)**

… 2 -. (1) Когато се докаже пред Съда , от упълномощен служител -

(а) че лицето притежава или контролира-

(I), дадено имущество, което е пряко или косвено придобито от престъпна дейност, или

(II) дадено имущество, което е придобито, изцяло или частично, във връзка с имущество, което пряко или косвено представлява приход от престъпна дейност, и

(б) че стойността на имуществото или, според случая, общата стойност на имуществото, посочено в двете алинеи (I) и (II) на точка (а) е **не по-малко от £ 10 000 (€ 13 000) „**

В проекторазпоредбата на чл. 69, ал. 2 се предлага имуществото да се оценява към момента на неговото придобиване или отчуждаване.

Тази формулировка би улеснила органите по чл.13, ал.1 от ЗОПДНПИ при извършване на проверката, тъй като няма точно регламентиран критерий, коя стойност е действителна и коя не и не би могло да се обясни как инспекторите са стигнали до извода, че цената, посочена в документа за собственост не е действителната.

В чл. 73, ал. 2 се предлага давността да спира от датата на започването на проверката.

Целеният ефект е да се защити държавния интерес, тъй като съществува възможност правата на държавата за внасяне на иск за

отнемане да се погасят по отношение на имущество, придобито в началото на проверявания период.

Предлага се по искане на комисията срокът за предявяване на иска да бъде удължен до шест месеца от налагане на обезпечителните мерки.

През първите два месеца от налагане на обезпеченията трябва да се издирят лицата и да им се връчат декларации по чл.57 и чл.58 от ЗОПДНПИ и да се предявят материалите по преписката. Има 14 дни/1 месец за връщането им – чл. 57, ал.3 от ЗОПДНПИ, и 1 месец за запознаване, възражения и доказателства. След това, следва обсъждане на възраженията на проверяваното лице, събиране на посочените от него доказателства и внасяне в комисията на мотивиран доклад – чл.61, ал.1 от ЗОПДНПИ. През третия месец комисията трябва да вземе решение по чл. чл.61, ал.2 от ЗОПДНПИ. Следователно, трябва да се удължи срока за връчване на декларацията, предявяване и събиране на допълнителни материали от дирекциите.

Предложената отмяна на ал. 5 на чл. 77 се мотивира със съществуващата законова възможност за защита с чл.165, ал.1 от ГПК. Действащата разпоредба на чл.77, ал.5 от ЗОПДНПИ нарушава принципа на равенство на страните в процеса, тъй като със същата се предоставя възможност на ответната страна чрез процесуално бездействие да извлича благоприятни последици. С разпоредбата е регламентирано, че щом страната докаже, че документът е изгубен или унищожен не по нейна вина това е достатъчно, за да възпрепятства съда да направи извод във вреда на страната, без ответната страна да е установила положителния факт, който я ползва с всички допустими доказателствени средства по ГПК, каквато възможност страната има по силата на чл.165, ал.1 от ГПК. С посочената разпоредба законодателят е гарантирал в достатъчна степен правата на страната, като на същата е предоставена възможност за процесуална активност да посочи и представи доказателства: в случая – свидетелски показания за установяване съществуването на обстоятелства, за които законът изисква писмен документ.

Предлага се със законопроекта, най-малко 20 на сто от стойността на отнетото в полза на държавата имущество, да се използва за социални цели от страна на държавата. По този начин ще се потвърди за пореден път, че гражданската конфискация е насочена не само към борбата с организираната престъпността, а е в корелативна връзка с възстановяването на справедливостта в обществото. С връщането в патримониума на гражданите на част от отнетото имущество ще се декларира волята за устойчиво утвърждаване на грижата за социално слабите и хората в неравностойно положение – един от основните принципи в съвременната правова държава.

Предложението за изменение в разпоредбата на чл.90а от ЗОПДНПИ е в посока съдържателно и редакционно синхронизиране с текста на чл.46 от НК.

Съгласно чл.46 от НК не се предвиждат специфични условия или ред за реализиране отговорността на държавата, каквито законодателят предвижда да бъдат установени по отношение обезщетяването на пострадалите от престъпление по чл.22, ал.1 от ЗОПДНПИ. За реализиране отговорността на държавата по чл.46 от НК законодателят не е установил никакви допълнителни условия или изисквания, което дава максимално широка възможност на правоимащите лица да упражнят правата си, използвайки всички допустими способи и средства. Подобно решение и в хипотезите на чл.90а от ЗОПДНПИ е обосновано и би осигурило в по-голяма степен защитата интересите на пострадалите лица.

Цялостният анализ на нормативната уредба на обезщетяването от държавата на пострадалите от престъпления по Глава седма „а“ от ЗОПДНПИ води до извода, че разпоредбата на чл.90а е неясна, противоречива и вероятно ще породи сериозни затруднения при прилагането й както за държавните органи, така и за гражданите.

Анализът посочва, че към момента нормативната уредба, касаеща подпомагането и обезщетяването от държавата на пострадалите от престъпления като цяло, е несинхронизирана, т.е. възникнала е необходимост от комплексна промяна на нормативните актове, предвиждащи отговорност на държавата към пострадалите от престъпления.

Със законопроекта се предлага конкретизиране на значението на термина „доходи” в допълнителните разпоредби на действащия закон – „Доходи, приходи и източници на финансиране”.

Приходи е събирателно понятие за всички видове входящи парични потоци на проверяваното лице, докато доходите представляват средства, получени в резултат на личен труд на лицето.

С цел проследяване на преобразуването на имущество е нужно да се изследва източника на финансиране за придобиване на имущество.

Предлага се „значително несъответствие" да бъде онзи размер на несъответствието между имуществото и нетния доход, който надвишава 120 000 лв.

Сумата от 250 000 лв., посочена в сега действащия текст на закона е значително надвишена, имайки предвид динамичната промяна в цените на недвижимите имоти, моторните превозни средства и доходите на лицата към настоящия момент в страната, както и съкращаването на проверявания период от 25 години на 10 години.

Анализът на образуваните проверки след влизането в сила на ЗОПДНПИ показва, че в общия случай, несъответствието е в рамките на издръжката на тричленно семейство за 10 годишния период или около 80 000 лв.

През един значително по-кратък срок и при един значително по-висок праг на несъответствие между имущество и нетен доход на практика производствата за отнемане на незаконно придобито имущество ще бъдат единични.

Прилагането на измененията и допълненията в ЗИД на ЗОПДНПИ не изисква допълнителни финансови средства от държавния бюджет.

ВНОСИТЕЛИ: